

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto I. - Štev. 13

TRST, nedelja 27. maja 1945

Cena 1.— liro

Nacistična igra na Koroškem

Takoj pri prihodu angleške vojske na Koroško, v Beljak in Celovec, je bila osnovana deželna vlada — Landesregierung, katere člani so tamkajšnji nacionalni sovinitvi, ljudje, ki skušajo danes v demokratičnih barvah in pod tujo zaščito voditi popolnoma nacistično politiko. Ta Landesregierung naj bi bila po nekkih čudnih pojmovanjih demokracije resnični in pravi predstavniki Koroške.

Landesregierung želi vedriti in oblačiti na Koroškem pod zaščito angl. komandanta. Landesregierung sprejema v svojo službo nacistične uradnike, bivše gestapovce in SS-ovce, ter z njimi vodi upravno in politično oblast na Koroškem. Vsi ti, ki so nekaj bili v službi gauleiterja Reinerja, danes v novih oblikah in novih pogojih nadaljujejo s popolnoma isto politiko nacionalnega zatiranja s popolnoma istimi metodami, ki jim jih je nekaj predpisoval dr. Reiner, v imenu katerega je bilo prelite toliko slovenske krvi. Ta Landesregierung, ki naj bi odgovarjala nekim čudnim pojmovanjem demokracije, preprečuje vzpostavitev naše narodne oblasti, angleška vojska na njeno prošnjo vdre v prostore Pokrajinskega narodno osvobodilnega odbora, zasede našo tiskarno, trga naše slovenske zastave, agenti Landesregierung-e pa trpajo v zapore naše zavedne koroške Slovence ter demokracije Avstrije. V imenu sile in nasilja, kajti v imenu naroda ni mogoče, prepoveduje Landesregierung slovenske politične in kulturne organizacije. Različni Kermeierji, Tauschitzji, bivši Landbundovci in deželni glavarji, to je danes nekakšna oblast na Koroškem, ki je uvedla nad našim prebivalstvom prav takšen nacionalni teror, kakršnega je pridigal in učil Hitler ves čas svoje diktature. Paradoksi potvorjenega pojmovanja demokracije grede tako daleč, da se gestapovski elementi vrivajo celo v vrste angleške policije.

To so dejstva, ki jih ne more nihče zanikati, ki jih nihče ne more zakriti, da ne bi zvedel svet o njih. Ta dejstva nedvomno pomenijo najnesramnejša dejanja proti tistem ljudstvu, ki se je tako junaško in požrtvovalno borilo za skupno stvar združenih narodov in s tem tudi za svoje demokracijske pravice in nacionalno osvoboditev, za združitev s svobodno domovino — Slovenijo v Titovi Jugoslaviji.

Naši prijatelji in sovražniki dobro vedo, da se je koroško ljudstvo skupno s poštenimi Avstrijci odločilo s plebiscitom krvi za Titovo Jugoslavijo. Prav zategadelj, ker je to postalo jasno vsemu svetu in da to ne bo mogoče zanikati na mirovni konferenci, ker je Koroška za nemški imperializem izgubljena, hoče Landesregierung s teroriziranjem našega ljudstva, z bajoneti spremeniti v poslednji minuti ta dejstva in pokazati svetu, češ, glejte, saj je Koroška popolnoma nemška. Dobro vemo, da z vojaškim zlomom fašistične Nemčije hitlerizem se ni bil popolnoma strtl, da se dviga glavo v posameznih deželah, da se hoče v osebi admirala Dönitza in Göringaja živeti dalje. Ene izmed takih novih oblik hitlerizma je tudi koroška Landesregierung, ki se hoče posluževati tuje okupacijske vojske, da bi ji ta pomagala preprečiti nacionalno in demokratično čustvanje slovenskega ljudstva na Koroškem.

To ravnanje Landesregierung je najslabši dokaz, da koroško ljudstvo hoče v Titovo Jugoslavijo, da je Koroška naša in da ni ne danes in ne jutri sile,

ki bi bila zmožna zbrisati slovenski obraz naše koroške dežele. To lahko izpove in izpriča sleherni angleški vojak, ki je lahko videl veličastna zborovanja koroškega ljudstva, ki je videl morje slovenskih in jugoslovanskih zastav po naših in koroških vaseh, ki je videl, kako so družno ustvarjale slovenske množice narodno oblast skupno z avstrijskimi demokrati.

Potemtakem je jasno, da Landesregierung nastopa proti razpoloženju koroškega ljudstva. Nihče ne more zanikati, da pomeni tako ravnanje popolnoma enostaven poskus, postaviti mirovno konferenco pred izvršeno dejstvo, češ, Koroška je nemška in mi Landesregierung smo edini verni predstavniki Koroške. Jasno je torej, da taka fašistična Landesregierung, ki zastopa interese nemškega imperializma, ne more predstavljati koroških Slovencev, ker je postavljena zato, da jih zatira. Ta Landesregierung je v popolnem nasprotju z našimi narodnimi težnjami, ker je ekspozitura nemškega imperializma, ki ga skušajo obdržati pri življenju demokraciji in svobodni nasprotni reakcionarne sile, ki so z vojaškim porazom fašistične Nemčije izgubile svojo udarno pest.

Vzpostavitev koroške Landesregierung je znak, da skušajo sovražniki nove Jugoslavije priti na mirovno konferenco s ponarejenimi in z orožjem podprtimi dokazi ter nam ukrasti tisto, kar je naše in za kar smo se tudi štiri leta borili.

Nekateri angleški listi pišejo, da smo zasedbo Trsta in Primorja postavili mirovno konferenco pred izvršeno dejstvo. S strani Jugoslavije je bilo odgovorjeno, da imamo kot zavezniška država natanko iste pravice kot vsi drugi zavezniški glede zasedbe tistih teritorijev, na katere je prišla naša vojska prva. Prvi kleveti so se pridružile še klevete o slabem ravnanju z italijanskim prebivalstvom. Tu bi poudarili sledeče: Italijanski živelj je dobil popolno politično in kulturno svobodo, osnovane so bile italijanske vojaške ednice, vzpostavljeni so italijanski narodno osvobodilni odbori, skratka, nikdar ni imel italijanski živelj na Primorskem toliko demokratičnih svoboščin kakor od tistega dne, ko je tjakaj po težkih bojih prodrla naša Jugoslovanska armada.

Tako ravna Titova Jugoslavija z drugim narodom na omenem ozemlju, ki so ga zasedle njene čete.

Na Koroškem pa, ki jo je zasedla angleška vojska in kjer je bila vzpostavljena nemška Landesregierung, je stanje popolnoma drugačno. Uveden je bil najhujši nacionalni teror, preganjanje vsega tega, kar je slovensko, vsega, kar je demokracijsko. Landesregierung hoče zatreti slovensko lice in obraz Koroške in v njej graditi bazo za nove osvajaške poskuse nemškega imperializma. To doživlja koroško ljudstvo, ki se je štiri leta borilo proti hitlerjemcem, to doživlja naša Koroška, katere osvoboditev je veliki in svetli cilj vsega našega naroda in vseh Jugoslovancev sploh. Ti dve dejstvi kažeta na eni strani vsi moralno in politično veličino Titove Jugoslavije, na drugi strani pa vso klavrnost in bednost zakrinskih fašističnih poskusov ob podpori mednarodne reakcije. Ravnanje Jugoslavije s Trstom je še enkrat v celoti potrdilo napredno vlogo nove Jugoslavije na Balkanu in v Evropi, vlogo, ki je dostojni izraz naših žrtv za uničenje fašizma. Koroška Landesregie-

rung pa nam mora biti jasno svarilo, da je treba biti buden proti vsem novim zakrinkanim poskusom mednarodne reakcije preprečiti združitev vsega našega naroda v Titovi Jugoslaviji.

Se nekaj je vredno pribiti ob tem! Poskus, obdržati Dönitzovo vlado, je popolnoma propadel. Pod pritiskom svetovne demokracije javnosti so morali Amerikanci to vlado zapreti, kajti od prvega do zadnjega člana je vsa zapisana na listi vojnih zločincev. Moskvska «Izvestja» so ob priliki reševanja Dönitza in Göringaja zapisala, da je to sila nevarna igra. Nedvomno je Landesregierung

Maršal Tito v Ljubljani

Včeraj, 26. maja, je prestolnica federalne Slovenije - svobodna Ljubljana, sprejela visokega gosta - maršala Jugoslavije - Josipa Broza-Tita

Ali je to demokracija?

Organi zavezniške vojsne policije in policija bivše koroške hitlerjevske vlade zapirajo slovenske rodoljube v Celovcu

CELOVEC, 26

V sredo 23. t. m. je oddelek zavezniške vojske s pomočjo policije takozvane koroške Landesregierung obkolil v Celovcu hišo, v kateri se nahajajo prostori koroškega potrajinskega narodno osvobodilnega odbora. Organi zavezniške vojsne uprave so izvršili v hiši preiskavo in izredno grobi obliki in nato aretirali nekoliko oseb, ki so se v prostorih nahajale. Med aretiranimi in odpeljanimi je med drugimi tudi Vladimir Krivec. Doslej še ni nobenih vesti o aretiranih. Prav tako je zavezniška vojsna policija s pomočjo omenjene koroške policije vdrila v tiskarno, kjer se tiska slovenski antifašistični list, pregnala iz poslopja osebo in prostore zapečatila. Poravnajo se aretacije antifašistov v Koroški. Vsi ti in mnogi slični dogodki so nerediti porazen vtis na antifašiste, posebno pa na slovenski narod. Znano je, da je bila koroška Landesregierung postavljena v celoti še pod oblastje SS-

trup, ki so jo branile pred partizani. Ta vlada obstoja še nadalje. Znano je tudi, da so v policijskih vrstah te vlade še v velikem številu večerajšnji Gestapovci. Vsi ti hitlerjevski agenti delajo nemoteno dalje. Tistim, ki so se v Koroški edini borili na strani zaveznikov in dajali svoje žrtve, ki jih je hitlerjevski režim neprestano preganjal, pa se sedaj zadajajo novi udarci. Ti ljudje so morali doživeti, da so za svojo borbo in za svoje žrtve nagrajeni z aretacijo. Naravno je, da se ogorčeni slovenski narod v Koroški s pravico sprašuje: Ali so res besede o demokraciji in pravicah malih narodov, besede o štirih svobodah i. t. d. tolikokrat naglaševane v teku vojne, ali so to res samo besede in fraze? Ali bo že enkrat spregovorila vest (loveštva v prilog malega naroda, ki je v nagrado za svojo požrtvovalno borbo na strani zaveznikov, za svoje nesrazmerno velike žrtve dobil od zaveznikov ponovno hitlerjevce in fašiste za gospodarje?

Koroška Landesregierung

V poglavje nevarne igre v smislu članka, ki ga je v moskovskih izvestjih ponatisnila Ljudska pravica z dne 23. v. t. l. nedvomno spada tudi koroška Landesregierung, tako po svojem nastanku in programu, kakor po sestavi in po svojem delovanju.

V noči od 7. do 8. maja je imel koroški Gauleiter in Reichstatthalter dr. Rainer poslovilni govor. Po «Kärntner Volkszeitung» z dne 10. maja 1945, št. 52 je govoril sledeče: «Kot nacionalnega socialista me sovražniki ne bodo priznali za glasnika Koroške in me ne bodo poslušali. Zaradi tega prepustim mesto kot Reichstatthalter onim slam, ki bolje odgovarjajo stališču sovražnikov... Nastopiti sedaj vsi sklenjeno in z vsmi silami za svobodno in nedeljivo Koroško.»

Le preveč jasno je iz teh besed izhajalo, da je bila koroška Landesregierung postavljena po predhodnem dogovoru z dr. Rainerjem kot njegova sporazumna naslednica. Iz strastnega končnega poziva za nastop za svobodno in nedeljivo Koroško je nadalje očiten program, ki je bil z Rainerjem dogovorjen in na katerega podlagi je Rainer tej Landesregierung kakor oče svojim naslednikom zapustil dediščino oblasti na Koroškem. Parola nedeljive Koroške je vsesmernim imperialistom vedno in zlasti jasno, po nešteti govornih in zapeljanih

priznanjih, tudi v borbah v letih 1918 do 1920 služila za to, da bije naprednejše ideje osvoboditve in združitev vsega zatiranega slovenskega naroda, kot sredstvo, da vse nemški imperialisti obdržijo del Slovenije v svoji oblasti.

Kaj je z državno-pravnega stališča ta vlada? Po tajnem dogovoru naj bi bila naslednica, reichovske koroške deželne vlade. Po svojem videzu in po tem, kakor jo hočejo tretirati naši angleški zavezniki, pa naj bi bila ta deželna vlada ena izmed deželnih vlad v sestavi obnovljene sentzermenske Avstrije, toda, katere Avstrije? Sušnikove ali one izpred leta 1934, ko je diktatorčno zavladal Dollfuss? Katera je njena državno-pravna osnova in kontinuiteta? Avstrijska dunajska vlada te koroške Landesregierung ne priznava, kakor tudi koroška Landesregierung dela mimo dunajske vlade. Jasno je, da pravno visi ta deželna vlada v zraku in da moče obstojati le toliko, kolikor so jo pripravljali šteti naši angleški zavezniki. Nevarna igra.

Ni manj kakor nastanek, program in pravna osnova te Landesregierung nam njena sestava kaže, za kako nevarno igro tu gre. Ogledno si posamezne osebe in politične skupine, ki jo sestavljajo. Vladni predsednik dr. Karl Newole je socialni demokrat, toda hud vse-nemški nacionalist. Deželni glavar

Predstavniki Koroške pri predsedniku narodne vlade Slovenije

Pri predsedniku narodne vlade Slovenije Borisu Kidriču je bilo včeraj 23. t. m. sprejeto zastopstvo koroških Slovencev. Sprejem se je vršil v vladni palači v Ljubljani. S slovenskimi delegati vrč so bili pri predsedniku sprejeti zastopniki avstrijskih protifašistov s Koroške.

Pojasnjevali so predsedniku vlade, v kakšnem položaju se nahaja slovensko in pa tudi avstrijsko demokracijsko ljudstvo na Koroškem. Tako, kakor prej pod Hitlerjem, se ostali še sedaj na svojih položajih naci-fašisti, ki strahujejo in preganjajo koroško ljudstvo skoro

tako, kakor pod Hitlerjevo strahovlado.

Se vedno trepetajo ljudje pred gestapovci in SS-ovci, ker jih zavezniške vojsne oblasti še vedno niso postavile kot vojne zločince pred sodišče, kamor edino spadajo in kjer bi morali prejeti svojo stokrat zaslužno plačilo. Na žalost zavezniške vojsne oblasti niso še podvezle potrebnih ukrepov, da bi odstranile te naci-fašistične elemente s položajev, od katerih nadaljujejo svojo staro prakso zatiranja, ustrahovanja in uničevanja demokratičnega ljudstva na Koroškem. Nerazumljivo je, kako morejo spregledati angleške okupacijske oblasti, da se hitlerjevski vojni zločinci vrivajo celo v službe angleške vojske policije. Ti sedaj nastopajo v angleškem imenu proti koroškemu demokratičnemu ljudstvu slovenske in pa tudi avstrijske narodnosti.

Zastopniki koroških Slovencev se poudarili, da koroški Slovenci, ki so sestavni del slovenskega naroda, hočejo prav tako, kakor vsi ostali sonarodnjaki Slovenci živeti v demokratični Titovi Jugoslaviji, in se zato obračajo na Jugoslavijo, da bi se zavzela za njihove demokracijske in narodnostne pravice.

Obenem so izjavili, da so koroški Slovenci dosegli z avstrijskimi demokrati najtesnejše zблиžanje in sodelovanje v borbi za iztrebljenje ostankov fašizma in v boju za ocvanje svojih, s tolikimi žrtvami priborjenih, demokracijskih pravic. Predsednik vlade je izjavil, da bo to njihovo prošnjo takoj posredoval in sporočil centralni jugoslovanski vladi v Beograd.

Proslava rojstnega dne maršala Tita

BEograd, 26

Predsedstvo AVNOJ-a je priredilo svečan sprejem povodom rojstnega dne maršala Jugoslavije Josipa Broza-Tita. Sprejem se je vršil v prostorih narodne skupščine. Na vzhodu so stale beograjske mladenke v živopisnih narodnih nošah in vseh krasih Jugoslavije. Goste je sprejel predsednik AVNOJ-a dr. Ivan Ribar s podpredsednikom Mošem Pijadom. Sprejemu so prisostvovali namestnik Srdjan Budisavljevič, Dr. Mandić in Dušan Serbec. Načelnik štaba Jugoslovanske armade generalmajor Arsa Jovanović s pomočnikom generalom Terzićem, generalmajor Kosta Popović, podpredsednik narodne vlade Mišan Groj in Edvard Kardelj, Sretan Zujevič, Jasa Predanović, Mano Gukov, Sava Kosanović, Vladislav Ribnikar in dr. Predsednik narodne skupščine Srbije dr. Sinisa Stanković predsednik vlade Srbije Blagaje Nosković z ministri, generalni sekretar predsedstva vlade Mitar Baklić, predstavniki sovjetske ambasade, ameriški poslanik Petersen, britanski poslanik Stevenson in turški poslanik v Beogradu. Nadalje so prisostvovali sprejemu predstavniki sovjetske vojsne misije z generalom Kiselevim na čelu, angleška, ameriška vojsna misija, in vojsne misije drugih držav, predstavniki beograjskega javnega življenja, znanstveniki, književniki itd.

v najpožrtvovalnejši borbi proti nacifašizmu. Gotovo je, da se tudi to godi po volji koroške Landesregierung in njenih organov, ker Angleži ne morejo poznati nih in drugih ljudi, da o Slovecih, koroških rojakih, ki so morali zapustiti Koroško že pod prejšnjimi režimi v Avstriji, sploh ne govorimo. Ali so zato umirali slovenski in jugoslovanski partizani in tisti pošten Avstrijci dveh bataljonov, ki sta se z rano ob rami borila s slovenskimi partizani, pozneje v sklopu jugoslovanske vojske, proti nacifašizmu? Jasno je, da mora biti te igre konec. Na takih osnovah in s takimi metodami ni mogoče graditi miru, za katerega so krvavili milijoni in ki je bil cilj borbe po tolikih izjavah zavezniških vodilnih politikov Stalina, Churchilla in Roosevelta, miru v svobodi, brez strahu.

Lojze Ude

(iz «Slovenskega poročevalca».)

Šubašić in Masaryk o odnosih do SSSR

MOSKVA, 26
Mehiški list «El Nacional» je objavil intervju svojega dopisnika z jugoslovanskim in češkoslovanskim ministrom za zunanje zadeve...

MARASKY je izjavil: «Nakateri krogi strupeno kritizirajo naše prijateljstvo s SSSR. Res je, da velik del ljudi v Evropi ne smejo obstojati sumljivi režimi.»

Italijanska kriza

Dopisniki iz Rima poročajo, da pričakujejo, da bo italijanska kriza dossegla ta teden svoj vrh. G. Gaspari je včeraj izjavil, da je nasperten vsaki vladi, ki bi ji nacelovali socialisti ali komunisti.

Palmiro Togliatti se je po posvetovanju z voditeljem socialistične stranke Pietro Nenniem odločil, da ne vstopi v novo vlado, razen, če bo ta vsebovala tudi socialistično članje. Nenni je v svoji izjavi dejal, da je ena glavnih točk v socialističnem stališču, da ni mogoča uspešna, demokratična politika, če socialisti in komunisti delujeta ločeno.

ROM, 26

Vprašanje nove italijanske vlade

Italijanska, komunistična in socialistična stranka sta se sporazumeli, da povežeta svoji sili v svrhu doseganja popolne (notnosti) delavskega razreda.

LONDON, 26

Churchill o sestanku treh

Na svojem prvem govoru, ki ga je imel v okviru volilne kampanje ministrski predsednik Churchill v svojem volilnem okrožju Woodford v Essex-u, je danes izjavil, da bi želeli britanske volitve ne smejo na noben način zavarovalno vplivati na verjetni sestanek med predstavniki vlad Vel. Britanije, Združenih držav in SZ. Pristavil je, da se ne sme odlašati niti en dan z razgovori med predstavniki treh velišil.

Proces proti Quislingu

Danes se je začel proces proti Vidkunu Quislingu, ki je bil med nemško okupacijo ministralni predsednik Norveške.

OSLO, 26

Indijski problem

Indijski problem bo gotovo ena izmed točk laburističnega programa pri prihodnjih volitvah, kakor se to vidi iz govora, ki ga je imel Bevin v Blackpool. Zmaga laburistov bi gotovo imela za posledico ukrepe v prid indijske neodvisnosti.

LONDON, 26

Socialist Nenni aretiran in zopet izpuščen

POVELJSTVO ZAVEZNIŠKIH SIL V ITALIJI, 26

Danes zjutraj je bilo javljeno, da so oblasti vojaške uprave zavezničkov obtožile Pietra Nenni, tajnika socialistične stranke, ki je s skupino 12 političnih osebnosti odšel iz Rima v severno Italijo, da bi se posvetoval s predstavniki GLN, da se ni držal dogovora, da ne bo izvajal demonstracij. Zavezniški glavni stan javi, da je dogovor, ki so ga sklenile zavezniške oblasti in Italijanska politično osebnosti v soglasju z Italijansko vlado prelomil Nenni, ki je govoril v Vercelli-ju pri Milanu.

LONDON, 26

do Nehru in njegovi tovariši izpuščen iz ječe in se jim ne bo dala prilika osnovati zaupanja vredne vlade, bodo v šestih mesecih zopet pod ključem.

Hitlerjevska grozodejstva

Casopis «Glos Ludu» poroča o izdanih raziskovanj posebnega komiteja, ki je raziskoval hitlerjevska grozodejstva v G... Po poročilu komiteja je bila odkrita v poslopiju higijenskega inštituta v G..., tovarna mila. Nemci so proizvajali milo iz trupel žrtv, ki so jih mučili do smrti. V tovarni so našli kovinast banje z deli človeških trupel, kotle za kuhanje človeških kosti, polne zaboje človeške kože, ogromne količine kosti rok in nog, in okoli dva kilograma mila napravljenega iz človeških trupel. V tovarni je bil tudi «laboratorij» za poskuse, ki je proučeval načine proizvodnje mila iz človeških trupel. Nemški profesorji, kamibali Staner in Bohmann sta bila predstojnika teh laboratorijev. Kakor poroča časopisna agencija «Polpress», je hitlerjevsko «Taborišče smrti» bilo odkrito na nekem posestvu blizu Chelimo. Od novembra 1940 so v to taborišče privleli Poljake, Madžare, Rumune in Čehoslovake kot ujetnike. Med njimi je bilo odraslih in otrok, moški in ženske. Med umorjenimi je bilo mnogo katoliških duhovnikov, menihov in oficirjev. Hitlerjevci so ubili svoje žrtve v celicah s plinom. Oblike ulovljenih ujetnikov so razvrstili in jih sezignali v posebnih pečeh. Z namenom, da uničijo sledi grozljivih zločinov, so hitlerjevci pred svojim umikom pogrnali v zrak vse naprave za morjenje ljudi.

VARŠAVA, 26

Kako so Nemci pripravljali tla za povojno špijnsko aktivnost

AMSTERDAM, 26
Posebni dopisnik Reuterja Richard Rowland poroča iz Amsterdam: Kanadski oficirji varnostne službe so odkrili številne tajne radio oddajnice skrite v stenah in pod parketi holandskih hiš. S pomočjo teh aparatov so Nemci namenavali pripraviti tla špijnske aktivnosti, ki naj bi se nadaljevala celo po vojni.

že te maršala Konjeva. Rekel je, da so po povelju najvišjega poveljnika maršala Stalina prihitali na pomoč Pragi poveljniki sovjetskih tankov, potem ko so izvedli napredovanje s tako hitrostjo kot ga je zmogla izvršiti samo Rdeča Armada. Vedno bomo vzdrževali bratske vezi s SZ in praško ljudstvo ne bo nikoli dopustilo, da bi opesalo prijateljstvo, ki je bilo utrjeno v krvi.

Dogovor o repatriaciji ujetnikov

Zapadni zavezniški so se v sporazumeli s sovjetskimi vojnimi oblastmi glede programa o repatriaciji vojnih ujetnikov. Gre za največje premikanje ujetnikov, kar jih poznajo. V poštev pride namreč okoli dva in pol milijona oseb.

WASHINGTON, 25

Poslanik Kovačević o odnosih na Balkanu

Na konferenci tiska je jugoslovanski poslanik v Sofiji govoril o bratskih odnosih, ki obstojajo med Jugoslavijo in Bolgarijo. Na vprašanje, nanašajoče se na prihodnje odnose med balkanskimi narodi je jug. poslanik Kovačević dejal: «Dokler bodo balkanski narodi imeli vlade, ki bodo pravi izraz interesov ljudstva, lahko z zaupanjem gledajo na vedno srečnejšo bodočnost.»

Moč ameriške mornarice

WASHINGTON, 23. maja
Ministerstvo ameriške mornarice je danes objavilo: da je 100.000 pomorskih enot bilo vključenih v ameriško mornarico po japonskem napadu na Pearl Harbour 7. decembra 1941. V istem času je ameriška mornarica razpolagala s 7.695 ladjami vseh tipov v skupni tonaži 2.650.000 ton. Vicesadmiral Cochrane, šef mornariškega urada, je objavil, da je bilo po napadu na Pearl Harbour sprejetih in službo pri razliženih porogah vojne mornarice okrog 6.000.000 ton, novozgrajenih ladij s skupno vrednostjo nad 17 milijard dolarjev. Poleg tega je bilo vključenih v mornarico nadaljnih 3000 različnih ladij, ki so bile deloma nabavljene, deloma predelane. Od napada na Pearl Harbour je bilo v kategoriji bežnih ladij nabavljenih 1.150 ladij. Gradbeni program je na svojem vrhu zapopolnil 325 ladjedelnico s skupno milijonom delavcev. Največji zagon v dobavi novih edinic je bil dosežen v maju 1944, ko so bile izročene v promet 1.506 ladij v skupni tonaži 411.233 ton. V letu 1944 je bilo dograjenih novih ladij v tonaži 3.211.511 ton. In za tekoče leto predvidena tonaža verjetno ne bo manjša kot lani.

Počastitev spomina junakov Rdeče Armade v Pragi

PRAGA
V Pragi se je vršilo ljudsko zboračanje v počastitev spomina junakov Rdeče Armade in praških uvojnih, ki so padli bojujoč se za osvoboditev prestolnice Češkoslovaške republike. Navzoči so bili vsi člani češkoslovaške vlade. V imenu vlade je govoril minister za vojsko prof. Zereknely. Pomet ko je omenil, da se je Praga nahajala vedno na čelu narodno-osvobodilnega gibanja in da je bila vedno trdnjava češkoslovaškega naroda, je podčrtal neizmerno važnost pomoči, ki so jo nudile Pragi

V imenu poveljnika I. ukrajinske fronte je govoril generalmajor Bojko in v imenu partizanov Aleksander Marković. Svečanost se je zaključila s petjem starih narodnih pesmi in končno s Češkoslovaško in sovjetsko himno. V soboto je min. predsednik Frlinger položil vence na grobove padlih vojakov na trgu nasproti palači češkoslovaškega parlamenta. Svečanost se je vršila ob navzočnosti članov češkoslovaške vlade in ambasadorja SZ Zorina.

Pionirska razstava v čast maršala Tita

BEOGRAD, 26
24. t. m. je bila odprta pionirska razstava v čast maršala Tita. Na razstavi so stenski časopisi, ortečbeni program je na svojem vrhu zapopolnil 325 ladjedelnico s skupno milijonom delavcev. Največji zagon v dobavi novih edinic je bil dosežen v maju 1944, ko so bile izročene v promet 1.506 ladij v skupni tonaži 411.233 ton. V letu 1944 je bilo dograjenih novih ladij v tonaži 3.211.511 ton. In za tekoče leto predvidena tonaža verjetno ne bo manjša kot lani.

Churchill - Titu

BELGRAD, 26

Gospod Winston Churchill je poslal maršalu Titu sledečo brzojavko: «Zahvaljujem se vam za Vašo prisrčno poslanico. Ob tem času zmage se s ponosom spominjamo junaškega odpora jugoslovanskega naroda tekom dolgih let zatiranja in njegovega čestitke na vojakiem polju, ki je bilo kronano z zmago nad Nemčijo, je dokazalo ogromno važnost in uspešnost te pogodbe. Dovoljujem si izraziti vam svoje zaupanje v nadaljnjo utrditev prijateljskih odnosov med Veliko Britanijo in Sovjetsko Zvezo in korist narodov naših dveh držav in vseh narodov, ki ljubijo svobodo in se borijo za trajen mir.»

Tretja obletnica prijateljske pogodbe med SZ in Anglijo

MOSKVA, 26.
Komisar za zunanje zadeve Molotov je poslal britanskemu zunanjemu ministru Edeniu naslednji brzojav: «Ob priliki tretje obletnice podpisa prijateljske pogodbe med Anglijo in Sovjetsko zvezo pošiljam v imenu Sovjetske vlade in v svojem najpristnejšem čestitke in voščila vlad Velike Britanije. Sijajno sodelovanje naših dveh narodov na vojskem polju, ki je bilo kronano z zmago nad Nemčijo, je dokazalo ogromno važnost in uspešnost te pogodbe. Dovoljujem si izraziti vam svoje zaupanje v nadaljnjo utrditev prijateljskih odnosov med Veliko Britanijo in Sovjetsko Zvezo in korist narodov naših dveh držav in vseh narodov, ki ljubijo svobodo in se borijo za trajen mir.»

nam sta dve vrsti skeptikov, ki se trudita, da bi zmanjšali pomen in važnost rezultatov doseženih na konferenci. Prvi navajajo predvsem razloge formalnega značaja. Pravijo, da se ne ve, kdaj bo konferenca pokazala prve sadove svojega dela. Potem pa je treba sklepe konferencie šele ratificirati v vseh 49 državah, ki so zastopane v San Franciscu. Evidentno je, da vse države ne bodo hotele ratificirati njenih sklepov, predno se ne skliče mirovna konferenca, kar pa pred koncem vojne ni verjetno. Mnogo bolj nevarni so skeptiki druge vrste.

Ti skeptiki dvomijo namreč v samo bistvo stvari. Ta skupina je zastopana predvsem po Baldwinu, ki se poziva na Wright-ovo analizo vojne. On priha na osnovi tega do zaključka, da je vojna večni zakon, čigar globoke korenine se nahajajo v sami naravi ljudi. Veled tega mišl Baldwin, da ni mogoče upati, da bi se dosegl ideal večnega miru. Radi tega se nobena država ne sme zanesti, marveč mora z vsemi legalnimi sredstvi osigurati svojo varnost. Toda v stvari ne gre za to. Organizacija mednarodne varnosti si naj ne postavlja ciljev, kot so to večni mir in takojšnja likvidacija vsega konflikta. Njena naloga je mnogo bolj realistična; ona mora in mora imeti pred očmi realna dejstva. Ta moč počiva na sodelovanju največjih držav na svetu in ta cilj je popolnoma izvedljiv. Treba je zopet poudariti, da je solidarnost teh velikih držav, namreč SZ, Združenih držav, Velike Britanije, Francije in Kitajske, ki je že prišla do izraza v statutu sveta mednarodne varnosti, zadosten pogoj za izvedbo načrta. Zavezna niti nezavešana indiferentnost in nerazumevanje za čim tesnejše sodelovanje med omenjenimi velikimi državami je lastna tistim, ki jim na splošno primanjkuje zaupanja.

POKRAJINSKI NARODNO OSVOBODILNI ODBOR ZA SLOVENSKO PRIMORJE

ODLOK

- Člen 1.) Pri Pokrajinskem narodno osvobodilnem odboru za Slovensko Primorje se ustanovi Urad za tisk s nalogo, da omogoči nemoteno izhajanje publikacij, polno izrabo tiskarskih obratov in smotno uporabo tiskarskega materiala.
Člen 2.) V ta namen Urad za tisk pri PNOO za Slovensko Primorje preko svojih podrejenih organov:
a) odbori in razporeja naročila med posamezne tiskarne, razmnoževalne, graverske delavnice in silnice obrate;
b) nadzira delo v navedenih obratih in izdaja po potrebi zaščitne in druge ukrepe;
c) vodi evidenco nad razpoložljivim tiskarskim in silničnim materijalom in s njim razpolaga;
d) vodi evidenco nad tiskanjem in razmnoževanjem publikacij, napravo štampilk in drugih izdelkov navedenih obratov.
Člen 3.) Urad za tisk pri PNOO za Slovensko Primorje vodi načelnik, ki ga imenuje PNOO za Slovensko Primorje.
Člen 4.) Uradu za tisk pri PNOO za Slovensko Primorje so podrejeni okrajni uradi za tisk, tem pa delegati v posameznih obdrtih.
Načelnik okrajnih uradov za tisk imenuje načelnik Urada za tisk pri PNOO za Slovensko Primorje, delegate v posameznih obdrtih pa postavljajo po potrebi načelniki okrajnih uradov za tisk.
Za mesto Trst se osnuje v mejih dolobh tega odloka poseben Urad za tisk.
Člen 5.) Dovoljenja za izdajenje periodičnih publikacij daje Urad za tisk pri PNOO za Slovensko Primorje oziroma Urad za tisk pri Osvobodilnem svetu za Trst v sporazumu z odsekom za notranje zadeve pri PNOO za Slovensko Primorje oziroma pri Osvobodilnem svetu za Trst, ki je pristojen za nadzor nad publikacijami te vrste.
Člen 6.) V pristojnost Urada za tisk ne spada nadzor nad razporejanjem publikacij, za katere je pristojen odsek za notranje zadeve pri PNOO za Slovensko Primorje oziroma odsek za notranje zadeve pri Osvobodilnem svetu za Trst, kakor tudi ne nadzor nad uvozom indonejskih publikacij, za katere je pristojen odsek za notranje zadeve pri PNOO za Slovensko Primorje.
Člen 7.) Ta odlok stopi takoj v veljavo.
Trst, dne 25. maja 1945.
Tajnik: dr. BOGDAN BRECELJ, l. r.
Predsednik: FRANCE BEVK, l. r.

Konferenca v San Franciscu Nevaren skepticizem

SAN FRANCISCO, 26
«Izvestja» javljajo iz San Franciscu, da se večina ameriških dopisnikov na konferenci združenih narodov z nekim skepticizmom bavi v svojih člankih z ocenjevanjem rezultatov pri poskusu organizacije narodne varnosti. Konferenca je v svojem delu napredovala in bo kmalu mogoče sestaviti dokument, če že ne idealen, pa vsaj zadovoljiv, o principih in metodah organiziranja mednarodne varnosti. Dostavlja pa se vprašanje, kdaj in kako bo organizem, ustvarjen v San Franciscu lahko začel delovati in ali bo sploh mogel delovati. V glav-

Pokvarjena nemška mladina

TEGERSEE (Bavarska), 26
Dva dečka, stara od 10-14 let, biva pripadnika Hitlerjeve mladine sta izvršila sabotažo velikega obsega. Ko so dečka ujeli, sta izjavila, da sta preljuba navodila povzročiti čim več požarov in eksplozij. Posrečilo se jima je, da sta vrgla v zrak nemški municijski vlak, ki je ostal v Bambergu na Bavarskem. Če se ne bi ameriškemu oficirju, ki je zaporil atentat, posrečilo spraviti vlak na periferijo, bi eksplozija porušila velik del mesta.

